

**VYSOKÁ ŠKOLA
ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNEJ PRÁCE
SV. ALŽBETY, BRATISLAVA
POSUDOK Oponenta HABILITAČNEJ PRÁCE**

Téma habilitačnej práce: *POSTOJE K MANŽELSTVU U SLOBODNÝCH DOSPELÝCH VO VEKU 20-40 ROKOV*

Autor: *Mgr. Lucia Ludvigh Cintulová PhD.*

Oponent: *prof. PhDr. Michal Oláh PhD.*

Odbor: *Sociálna práca*

Pripomienky k habilitačnej práci: (školiteľ nekladie otázky)

Predložená habilitačná práca je cenným príspevkom v aktuálnom zápase o funkčnú rodinu, ktorá je dnes jednou z primárnych úloh zainteresovaných odborníkov, laikov i dobrovoľníkov na ceste k stabilite spoločnosti. Z pohľadu uvedeného habilitačnú prácu Dr. Cintulovej vítam ako prínos k odbornej diskusii v tejto téme.

Samotná habilitačná práca (ďalej len HP) má nadpriemerný rozsah, naznačujúci, že paralelne je to aj príprava na publikáciu vo forme monografie. Za zaujímavé pokladám aj jej orientáciu na podsúbor populácie slobodných a bezdetných jedincov vo vekovom intervale najdôležitejšom z hľadiska potenciálneho záujmu o kreovanie rodiny, pretože s tým súvisia niektoré zásadné otázky, ktoré autorka zatiaľ explicitne nepoložila, ale pri hľadaní účelu práce nám z nej logicky vyplynú:

- i. Prečo je atraktivita manželstva v súčasnej generácii významne nižšia ako v predošlých generáciách?
- ii. Sú sprievodné javy otvorenej demokratickej spoločnosti v tejto oblasti len negatívne?
- iii. Je známe, a nielen v oblasti zdravotníctva, ale aj v sociálnej práci, že prevencia je najlacnejší a „najbezbolestnejší“ postup pri riešení patologických javov a úkazov. Aká je úloha sociálnej práce a sociálnych pracovníkov v tomto kontexte? Atd’.

Práca vyvolala viacero otázok, tieto však možno považovať strategické, autorka sa ich preto mohla na základe dosiahnutých výsledkov výskumu bližšie dotknúť a vhodnejšie naznačiť tak výstupy pre odbornú prax. Napr. pri prezentácii HP. V literárnom prehľade je v práci viac vyzdvihnutá orientácia na tradičné postoje a ponímanie manželstva, ako protiklad k (citujem) liberálnemu zmýšľaniu (napr. str. 83 dolu). Beriem to ako vyjadrenie vlastného postoja, ktoré je v práci vítané, napriek tomu, že to môže evokovať skutočnosť, že autorka vo svojom objektívnom vyjadrovaní pri svojej vedeckej práci trochu podľahla spoločenskej klíme, formovanej nie vždy kompetentnými politikmi a žurnalistami. Dúfam, že autorka v odpovedi na uvedené otázky preukáže nezávislosť a striktné odborné hodnotenie rôznych protichodných odborných štúdií a názorov, s ktorými nemusí vždy vnútorne súhlasiť. Jedine v takejto otvorenej diskusii a v strete myšlienok je možné dostať sa k nejakým výsledkom.

K práci samotnej mám viacero pripomienok, neznižujúcich zásadne jej úroveň:

1. Prvý povrchný pohľad na HP po formálnej stránke môže viesť k pocitu istej prezentačnej nevyváženosti. Konkrétne napr. práca obsahuje celkovo 123 tabuliek a len dva obrázky (grafy). Po pozornom preštudovaní celej práce musím k tomu pripojiť niekoľko poznámok:

a) Autorka urobila veľký kus práce v oblasti teoretických aspektov témy, ale hlavne v reálnom zbere výskumných dát a v ich spracovaní. Naša vedecká a výskumná činnosť musí mať aj vhodný a účinný mediálny výstup, či už pre odborníkov (teda vo forme odbornej práce akou je HP) alebo pre laikov (iná forma publikácie). Jeden obrázok je niekedy za tisíc slov. Zvyšuje to čitateľnosť a prijateľnosť odborného textu.

b) 123 tabuliek, z ktorých len niekoľko úvodných sú literárne a prehľadové dáta, predstavuje aj trochu hlbší metodologický problém. Každá výsledková tabuľka dáva na niečo odpoveď. Je to potom zhrnutie výsledkov ako odpoveď na viac ako 100 výskumných otázok, položených či skrytých, „veľkých“, či „malých“, čo nie je teraz až tak podstatné. Dôležité je to, že ide o obrovskú kvantitu výskumnej práce, s ktorou by sa ťažko popasoval aj väčší výskumný kolektív alebo ústav.

c) S predchádzajúcim bodom súvisí aj skutočnosť, resp. otázka, či nie je v niektorých prípadoch, hlavne keď má výskumník také zanietenie a toľko energie ako ukazuje autorka, opustiť zabehnuté chodníky, v tomto prípade overené obsiahle dotazníky, a na ich základe si skoncipovať vlastný hutnejší a obsažnejší dotazník, vedúci k aplikácii Occamovej britvy, teda k menšiemu počtu otázok, k menej ale o to viac významných premenných, k menšiemu a prehľadnejšiemu súboru korelácií, k ľahšej administrácii a pod. Autorka, ktorá rutinne zvláda spracovanie dát pomocou špičkového štatistického softvéru a väčšinou aj vie, čo od neho chce, by nemala žiadne problémy overiť si vhodnosť a reliabilitu svojho dotazníka. Napr. Cronbachová α (je uvedená nepriamo aj napr. na str. 41 v predposlednom odseku, ale aj inde), ktorá sa v SPSS dá elegantne získať, umožňuje dosť jednoduchým spôsobom vylúčiť z dotazníka otázky, ktoré nevedú k cieľu, resp. ich modifikovať. Dá sa tým aj dosť výrazne zabrániť, aby sa mohutnými výskumnými nástrojmi neriešili niekedy dosť triviálne otázky. Jednoducho vyjadrené športovou terminológiou, chce to viac priamy ťah na bránku. V opačnom prípade sa hlavný zámer práce môže do značnej miery strácať a ako sa vraví, pre stromy neuvidíme les.

2. Citujem zo záveru úvodu (str. 2 dolu): „Motiváciou pre výber témy je diskutabilnosť a rozporuplnosť odborných i laických postojov mladých ľudí k manželstvu a fakt, že čoraz viac sa ozývajú hlasy tých, ktorí hovoria o deinštitucionalizácii rodiny. Je tomu naozaj tak? Odmietajú mladí ľudia manželstvo? Na túto otázku nachádzame odpovede v kvantitatívnom výskume, ktorého cieľom je zmapovať postoje mladých ľudí k obom typom partnerského spoluzitia (manželstvu a kohabitácii) s dôrazom na ich osobné skúsenosti a rodinné zázemie.

Predmetom výskumu sú mladí ľudia vo veku 20-40 rokov. Ako sme načrtli, cieľom výskumu bolo zistiť, aké postoje k manželstvu a predmanželskému sexu zastávajú mladí ľudia, aké faktory determinujú ich rozhodovanie pre uzavretie, odkladanie alebo úplné odmietanie manželstva či rodičovstva.“

Nie je na mieste tu analyzovať zvláštnosti slovného spojenia „deinštitucionalizácia rodiny“, ktorý by som asi nahradil niečím vhodnejším, ale niekedy bolo možné mať pocit, že boli metodologicky nie úplne korektne pomiešané niektoré veci. Tento odsek je len ako príklad a vyskytuje sa to častejšie: Na jednej strane zdôrazňuje autorka, že výberový súbor respondentov bol zameraný na jedincov mimo manželstva a bez detí, čo je dosť špecifická skupina, ktorej však treba pomôcť. Na druhej strane sa bežne používa zvrät „mladí ľudia“ v nejakom veku, postoje „mladých ľudí“ a pod. úplne všeobecne, teda už bez tejto dôležitej špecifikácie. Autorka sa to pokúsila zachrániť v jednej zo záverečných kapitol, kde uvádza obmedzenia výskumu. Tým sa ale zásadná otázka, prečo je v súčasnosti menšia atraktivita

manželstva práve pri veľmi dobre vybranom súbore respondentov mimo manželstva a bez detí, dostáva trochu do úzadia. Možno by to chcelo v niektorých prípadoch využiť aj konfidenčný interval (interval spoľahlivosti) dosiahnutých výsledkov a porovnať (samozrejme vhodným testovaním štatistických hypotéz) všetky výsledky s referenčným súborom napr. respondentov s podobnými socio-demografickými charakteristikami, žijúcimi v manželstve. Na to sa dali asi využiť dáta z dostupných aktuálnych štúdií. Potom by výsledky dosiahli obcejší charakter a mohli by mať silnejšiu výpovednú hodnotu a nezostali len v deskriptívnej rovine.

3. Býva dobrým zvykom uviesť samostatne zoznam najdôležitejších definícií, skratiek a symbolov, aby sa dal text bez problémov a omylov čítať. Len ako vzor uvádzam napr. na str. 13: Čo je to miera umelej potratovosti? Hodnota 15,62 v r. 2017 udáva počet umelých potratov na 100 žien, alebo na tisíc narodených detí, alebo inú hodnotu? Okrem úzkeho okruhu odborníkov je to nejasné. Predpokladám, že zamýšľaná plodnosť je počet detí, ktoré chce mať dopytovaná osoba v budúcnosti. F je potom hodnota Fisherovho testu? Hodnota v je kde definovaná? A p je pravdepodobnosť? Taktiež je tam aj zopár nepresností, chýb a nedôsledností, vyplývajúce z rýchleho spracovania obrovského rozsahu informácií a slabšej spätnej kontroly textu.

4. Teoretické východiská, str.84: Keďže ide o kvantitatívnu vedeckú prácu, bolo by vhodné bližšie objasniť objektívne a odborné skutočnosti, prečo sa pre výskumný zámer zdali najvhodnejšie metodologické postupy a aplikácie štúdií Caroll a i. a niektorých ďalších relevantných štúdií. Napr. v čom boli vhodné pre populáciu našich mladých respondentov mimo manželstva a bez detí? Ako to ovplyvnilo určenie základného a výberového štatistického súboru, prípustných chýb zberu dát; stanovenie prijateľného rozptylu resp. intervalu spoľahlivosti dosiahnutých výsledkov, potvrdzujúcich resp. vyvracajúcich prijaté pracovné hypotézy, ako aj ďalších parametrov, súvisiacich s dizajnom výskumného projektu?

5. Ciele výskumu (str. 87) sú z hľadiska sociálnej práce a naisto aj hľadiska zámerov samotnej autorky popísané málo ambiciózne. Keby sa do bodky naplnili, veľmi dobrá výskumná práca by zostala na úrovni mnohých iných deskriptívnych štúdií. Myslím, že je vhodné ich doplniť o prakticky rozmer, ktorý nám našťastie sociálna práca ako vedný odbor vždy ponúka: Cieľ ako na základe výskumu odborne pomôcť pri vytváraní štandardnej rodiny napr. populácií relevantnej z hľadiska výberového súboru, alebo pri rozhodovaní napr. nevyrovnaných párov (jeden chce do manželstva vstúpiť, druhý nie); nezanedbateľná by bola aj pomoc terénnym sociálnym pracovníkom v ich každodennom zápase o rodinu, atď, atď. Aj keby sa naša najskvelejšia výskumná práca dotýkala najvyššej klenby budovy akademického poznania, musíme zostúpiť na zem a pozrieť sa, čo to môže priniesť práve tým, pre ktorých predmetný výskum robíme.

6. Hypotézy výskumu (str. 87 a 88) sú tiež veľmi dobre spracované, len vzhľadom na príliš široký výskumný záber sa v nich bolo ťažké orientovať. Bolo by niekedy vhodnejšie ich formulovať tak, aby bolo v konečnom dôsledku možné jasne zodpovedať, či bola pracovná hypotéza výskumom potvrdená, alebo vyvrátená. Napr. hypotéza H1 je jasne formulovaná a dá sa testovať na jej závislosť od rodu. Ako s ňou však súvisí podhypotéza H1-1, ktorá sa zaoberá úplne inou neparametrickou alebo parametrickou závislosťou, konkrétne v tomto prípade od veku? H2 je trochu triviálna. H5 je jasne naformulovaná, ale ako na jej potvrdenie slúžil indikátor vierovyznanie?

7. Kapitola 2.5. Výskumný súbor, nezodpovedal úplne všetkým vyššie položeným otázkam na

výberový súbor. S financovaním výskumu máme všetci chronické problémy. Ale aj tak sa zdá, že by výsledkom výskumu veľmi pomohol referenčný súbor, ktorý sa možno z vylúčených 135 dotazníkov dal zostaviť. Väčšina štatistických testov počíta s rôznym rozsahom porovnávaných súborov. Sú tie dáta ešte k dispozícii? Odporúčam ne zahodiť ich, ale trochu nad nimi v blízkej budúcnosti pouvažovať, možno aj v interdisciplinárnej spolupráci s odborníkmi z iných vedných odborov.

8. Kap. 2.6 - metodológia. Citujem „Deskriptívnu štatistikou sme sledovali percentuálny rozdiel medzi skupinami aktívnych a pasívnych katolíkov a neveriacimi vo vzťahu k identifikovaným postojom k manželstvu. Pri spracovávaní výsledkov sme použili korelačnú analýzu, ktorá skúma tesnosť štatistickej súvislosti medzi kvantitatívnymi premennými. Korelačný koeficient je matematicky vyjadrenou mierou lineárnej závislosti dvoch premenných.“

Otázka: V rámci anonymných elektronických dotazníkov na otázku o vierovyznaní odpovedali len katolíci, alebo ostatní boli zo súboru vylúčení? Celá otázka vierovyznania, religiozity a pod., ktorej rozumiem, bola v práci trochu nekoncepčne miešaná s inými premennými a dosť ľubovoľne interpretovaná.

9. Niektoré postupy dosiahnutia výsledkov napr. tab. 42, 43 a i. nie sú úplne jasne zrozumiteľné.

Inde, napr. v tab. 63 sa dospelo k výsledkom popisnej štatistiky, ktorej oprávnenosť postupov ako sa zdá, vyžaduje aspoň približne gaussovské normálne rozloženie pravdepodobnosti. Dalo by sa objasniť, čo je napríklad hodnota smerodajnej odchýlky výsledkov postojov k otázke „Je manželstvo posvätné?“

10. Tabuľka 110, prvá otázka „Ľudia môžu byť starostliví aj mať sklony k agresivite bez ohľadu na pohlavie“ nie je príliš zrozumiteľná. Aké odpovede sa vlastne na ňu očakávajú?

Habilitačnú prácu možno považovať za dobrú viac-menej psychologickú štúdiu a hlboký ponor do problematiky prístupu a postojov k štandardnej rodine z hľadiska populácie 20 – 40 ročných respondentov žijúcich mimo manželstva a bez detí. Ako sociálny pracovník nemám úplnú istotu, či je práca dostatočne jasne profilovaná v odbore 3.1.14 Sociálna práca. Skôr naopak. Napriek viacerým predloženým otázkam k jej obsahu a metodológii, ktoré naznačujú, že práca je dobrým inšpiračným zdrojom k ďalšej odbornej diskusii a k výskumnej činnosti, ju odporúčam prijať do habilitačného konania.

OPONENTSKÝ POSUDOK

habilitačnej práce

Meno oponenta a jeho pracovisko: *prof. PhDr. Martina Mojtová, PhD.*

Katedra sociálnej práce a sociálnych vied, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Kraskova 1, 949 74 Nitra

Názov habilitačnej práce: *„Postoje k manželstvu u slobodných dospelých vo veku 20-30 rokov“*

Autor habilitačnej práce: *Mgr. Lucia Ludvigh Cintulová, PhD.*

p.č.	Kritériá hodnotenia záverečnej práce
1.	Aktuálnosť témy a vzťah k študijnému programu: <i>Téma habilitačnej práce je vysoko aktuálna vzhľadom k súčasnému trendu, kedy partneri spolu žijú bez uzavretia manželstva a v tomto zväzku sa tiež stávajú rodičmi. Považujem za dôležité skúmať postoje mladých ľudí k manželstvu a rodičovstvu. Téma práce súvisí so sociálnou prácou v teoretickej aj praktickej rovine. V práci je podľa protokolu o kontrole originality prekrytie s indexom prác korpusu CRZP 7,97%, čo neovplyvňuje originalitu práce.</i>
2.	Požadovaný rozsah a posúdenie štruktúry práce: <i>Práca spĺňa požadovaný počet strán. Istým nedostatkom je však ich percentuálne rozdelenie, keďže teoretické východiská sú na 80 strán a diskusia len na 41 strán. Autorka spracovala prácu v kompozičnom formáte IMRAD, čo oceňujem.</i>
3.	Zorientovanie sa autora v danej problematike predovšetkým analýzou domácej a zahraničnej literatúry: <i>Autorka je dostatočne orientovaná v téme, čo je viditeľné na spracovaní teoretických východísk, ktoré sú bohatými aktuálnymi domácimi aj zahraničnými literárnymi zdrojmi. Zaujímavé sú domáce a zahraničné výskumy, ktoré v práci prezentuje. Na druhej strane, v teoretických východiskách chýba kritické reflektovanie jednotlivých názorov, zistení, či výrokov. Takto ide o kvalitný kompilát, žiaľ, bez osobného vkladu autorky. Celkovo v texte autorka nejednotne uvádza parafrázy a citácie. Niekde uvádza číslo strany, niekde nedá zátvorky, niekde sú vo výrokoch začiatkové úvodzovky, ktoré nie sú ukončené. Je ťažké rozlíšiť, či autorka cituje alebo parafrázuje. Tieto chyby sa vyskytujú v celej práci, napr. na stranách 4, 10, 18, 20, ale aj ďalších. V Zozname použitej literatúry chýbajú niektoré požadované údaje, napr. ISBN.</i>
4.	Posúdenie úrovne spracovania empirickej časti (vhodnosť zvolených metód spracovania riešenej problematiky, formulácia cieľov práce, rozsah a úroveň dosiahnutých výsledkov, analýza a interpretácia výsledkov a formulácia záverov práce): <i>Zvolené metódy spracovania a skúmania danej problematiky hodnotím pozitívne. Autorka použila kvantitatívny výskumný dizajn, konkrétne štandardizovaný dotazník MAES – Marriage attitudes and expectation scale, ktorý vyhodnotila pomocou štatistického programu SPSS 17. Veľkosť výskumnej vzorky je dostatočná, ide o 648 respondentov vo veku 20-40 rokov. Hlavný cieľ výskumu autorka formuluje adekvátne a presne. Stanovila si 5 čiastkových cieľov výskumu. Problematické je autorkine formulovanie hypotéz. Hypotézy: 2, 3, 5, 6, 7 nespĺňajú základné požiadavky na hypotézy: 2 premenné, smer a v prospech koho. Uvedené hypotézy nie sú hypotézami, ale výskumnými otázkami. V tejto časti je náročné pre čitateľa orientovať sa, ktorý cieľ prináleží konkrétnej hypotéze. Tiež nie je zřejmé, na základe akých skutočností, z akých výskumov vychádza autorka pri formulovaní hypotéz.</i>

	<p><i>Bolo by vhodné uviesť dané výskumy a následne k tomu prislúchajúce výskumné otázky, či hypotézy.</i></p> <p><i>Rozsah výsledkov korešponduje s kvalitou vystavania výskumných problémov, ciele práce boli naplnené. Ťažko však pri nesprávne naformulovaných hypotézach zhodnotiť ich potvrdenie, či nepotvrdenie. Výsledky sú prezentované vo viacerých tabuľkách, ku ktorým autorka uvádza zrozumiteľný popis. V Diskusii autorka podrobne analyzuje a interpretuje výsledky, porovnáva ich s dátami iných autorov. Privítala by som konkrétnejšie formulovanie odporúčaní pre prax, ktoré by mali byť vyústením zozbieraných informácií z teoretických východísk spolu s výsledkami výskumu autorky. V práci absentujú implikácie pre ďalšie výskumy, ktorých pomenovanie je v tomto type kvalifikačných prác žiaduce.</i></p>
5.	<p>Posúdenie formálnej jazykovej a štylistickej úrovne práce:</p> <p><i>V práci sú viaceré preklepy, formálne a jazykové nedostatky. V obsahu chýbajú všetky podkapitoly od 1.2.1 – 1.2.6 a tiež ostatné 1.8, 1.10 – obsah nie je kompletný. V práci je ťažšia orientácia, niektoré časti nie sú prehľadné. Úseky na s. 18 a 19. sú ťažko čitateľné. Na s. 44 nie je Graf 2 farebný, nedajú sa z neho vyčítať výsledky. V práci nie je zachované jednotné riadkovanie a zarovnanie. Nie je zrejmé, prečo autorka v texte dáva niektoré slová tučným – napr. s. 31, 32? Druhá kapitola Metód je bez úvodného textu. Tabuľky nie sú veľké a napriek tomu začínajú na jednej strane a končia na druhej strane, napr. na s. 97, 98. Organizáciu výskumu by bolo vhodnejšie uviesť do tabuľky, kvôli lepšej prehľadnosti. Na s. 93-95 je iný typ písma ako v zvyšnej časti práce.</i></p>
6.	<p>Posúdenie prínosu práce a jej použiteľnosť</p> <p><i>Keďže práca má nielen výskumný, ale aj aplikačný potenciál, odporúčam autorke, aby po úprave spracovania získaných dát a zapracovaní pripomienok, vybranú časť práce publikovala a oboznámila s výsledkami odbornú aj laickú verejnosť.</i></p>
7.	<p>Otázky pre autora pri obhajobe práce:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Špecifikujte konkrétne odporúčania pre prax súvisiace s výsledkami Vášho výskumu. 2. Ktoré zistenia boli pre vás najzávažnejšie a najmenej očakávané?

Záver:

Predložená habilitačná práca spĺňa požadované kritériá pre tento typ prác. Hodnotím ju známku C. Odporúčam prácu prijať k obhajobe pred habilitačnou komisiou v študijnom odbore 3.1.14 Sociálna práca.

V Nitre 7.2.2019

Podpis: _____

prof. PhDr. Martina Mojtoová, PhD.

**VYSOKÁ ŠKOLA
ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNEJ PRÁCE
SV. ALŽBETY, BRATISLAVA
POSUDOK OPONENTA HABILITAČNEJ PRÁCE**

Téma habilitačnej práce: *POSTOJE K MANŽELSTVU U SLOBODNÝCH DOSPELÝCH VO VEKU 20-40 ROKOV*

Autor: *Mgr. Lucia Ludvigh Cintulová PhD.*

Oponent: *doc.PhDr. Milan Tomka PhD.*

Odbor: *Sociálna práca*

Pripomienky k habilitačnej práci: (školiteľ nekladie otázky)

Autorka sa v predloženej práci vyčerpávajúcym spôsobom venuje problematike postojov k manželstvu. Od historického kontextu témy, cez demografické súvislosti, hodnotové otázky súvisiace s manželstvom, utváranie postojov k manželstvu až po očakávania v manželstve ako aj postoje k rodičovstvu. Tému manželstva a rodičovstva sa venuje v perspektíve súčasných trendov spoluzitia prejavujúcich sa v zmenách štruktúry rodiny, preferencii alternatívnych spôsobov partnerstva a v istej hodnotovej voľnosti.

Veľmi precíznou prácou s literatúrou spracovala rozsiahlu oblasť informácií. Na jednej strane oceňujem nesmiernu snahu autorky o detailný prístup, zároveň je text miestami presýtený informáciami, vyžadoval by ďalšiu selekciu. Adresnosť teoretických poznatkov je vítaná najmä v interpretáciách, a to v tesnom vzťahu k získaným výsledkom resp. prostriedkom dopĺňajúcim vlastné zistenia. Vyššie uvedené sa odráža v prístupe autorky, kedy v úvode práce definuje osobitne teoretické a empirické ciele, čo považujem za neštandardné. Z hľadiska dostupnosti veľmi uceleného prehľadu k problematike práca nesporne predstavuje prínos a autorka ním prezentuje hĺbku poznania v danej oblasti.

Práca sa venuje predovšetkým dvom aspektom, a to aké sú postoje mladej generácie k manželstvu, a či dochádza k degradácii hodnoty manželstva medzi mladými ľuďmi v súčasnosti. Pre skúmanie všeobecných postojov k manželstvu zvolila analýzu na základe dotazníkového nástroja Attitudes to marriage Scale, ktorým analyzuje pozitívne i negatívne postoje k manželstvu a najmä dotazník Marriage attitudes and expectation scale. Otázka degradácie hodnoty manželstva je vyhodnocovaná skôr implicitne. Uvedené výskumné nástroje autorka deklaruje ako štandardizované, je možné ich takto deklarovať aj v podmienkach SR? V interpretáciách sú uplatňované často výsledky výskumov zo zahraničia. V akej miere je možné ich zohľadniť pri interpretáciách výsledkov v špecifických podmienkach respondentov zo SR. Vychádzam pritom z predpokladu vo výskume nedefinovanom, že respondenti túto územnú príslušnosť spravidla majú. Výskum postojov bol orientovaný predovšetkým na rozdiely z pohľadu pohlavia, prípadne role muža a ženy. Napriek uplatneniu kvótného výberu, čo výber respondentov podstatne sťažilo, podarilo sa získať pre spoluprácu 783 osôb. Spôsob výberu respondentov autorka opisuje iba rámcovo, uvedené odporúčam špecifikovať v rámci obhajoby. Celkovo bolo definovaných sedem hypotéz, ktoré smerujú k testovaniu rozdielnej úrovne postojov. V popise zvolenej

metodológie sú uvedené postupy bivariačnej analýzy a korelačná analýza. Tieto testy sa opierajú o testovanie vzťahu medzi dvoma premennými a ich vzájomnou závislosťou, čo je odôvodniteľné v prípade hypotézy H1-1, teda, že s vyšším vekom klesá ochota ľudí uzavrieť manželstvo. Prosím zdôvodniť pri obhajobe voľbu štatistických nástrojov vo vzťahu k ostatným vytýčeným hypotézam.

Postoje obecné obsahujú kognitívnu, afektívnu a behaviorálnu zložku. Ako sa autorka vysporiadava s výsledkami, ktoré vnútorne nekorešponujú na všetkých úrovniach. Vid'. napr. s. 189, kedy podľa výpovedí mladých ľudí je dieťa stále vysokou hodnotou, ale v reálnom správaní to mladí ľudia nedávajú najavo, keďže dochádza k odkladaniu materstva a rodičovstva a pôrodnosť je veľmi nízka.

Práca prináša viaceré, aj pre spoločenskú diskusiu, podnetné výsledky, napr. ženy sú neochotnejšie uzatvárať manželstvo ako muži alebo tendenciu uzatvárať manželstvo bez ambície mať deti alebo takmer 80% dospelšej časti obyvateľstva sa plánuje najmenej raz vydat' alebo oženiť, a to najneskôr do veku 40 rokov.

Autorka cituje autora Van den Kaa s tvrdením, že dobrovoľná bezdetnosť rastie a plodnosť sa stabilizovala pod reprodukčnú úroveň. Ako autorka odhaduje ďalší vývoj nasledujúcich dekád na Slovensku?

Prezentovaný výskum má sociologický charakter, aké závery vyplývajú pre sociálnu prácu?

Predkladanú prácu hodnotím 91 bodmi a odporúčam k obhajobe.

Miesto a dátum

17.2.2019

Podpis